

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sva prava pridržana. Dopuštenje za ponovno objavljivanje ovog sažetka dano je isključivo u svrhu uključivanja u HUDOC bazu podataka Suda.

© Office of the Representative of the Republic of Croatia before the European Court of Human Rights. All rights reserved. Permission to re-publish this summary has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Bureau de l'Agent de la République de Croatie devant la Cour européenne des droits de l'homme. Tous droits réservés. L'autorisation de publier ce résumé a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

**SAŽETAK PRESUDE
TËRSHANA PROTIV ALBANIJE
OD DANA 4. KOLOVOZA 2020. GODINE
ZAHTJEV BR. 48756/14**

ČINJENICE

Podnositeljicu zahtjeva je 2009. godine napao nepoznati čovjek na ulici u Tirani. Napadač je bacio kiselinu na lice podnositeljice i pobjegao. Pretrpjela teške ozljede, bila je u kritičnom stanju te je odmah prevezena u bolnicu. Prema medicinskoj dokumentaciji 25% njezina tijela, uglavnom lica i gornjeg dijela tijela bilo je spaljeno kiselinom. Liječila se u Italiji te je u razdoblju između 2009. do 2012. godine bila na najmanje četrnaest operacija. Troškove operacija snosila je Italija i sama podnositeljica zahtjeva. Zbog napada, patila je od tjeskobe i psiholoških problema te se bojala vratiti se u Albaniju. Albanske vlasti odobrile su joj bolovanje na najmanje sedam mjeseci, ali nije mogla raditi nekoliko godina.

Državno odvjetništvo pokrenulo je 29. srpnja 2009. kaznenu istragu o napadu. Podnositeljica je tijekom istrage dala izjavu da nije prepoznala napadača. Navela je da nije bila u sukobu s nikim, ali je sumnjala da je napad organizirao njezin bivši suprug (E.A.) kao čin osvete i nastavak obiteljskog nasilja iz prošlosti kada joj je prijetio da će ju ubiti. Navela je i da je napadač u vrijeme napada nosio smeđi/bež šešir i crne sunčane naočale i crnu košulju. Državno odvjetništvo prekinulo je u veljači 2010. istragu jer nije utvrđeno tko je počinitelj kaznenog djela, o čemu podnositeljica zahtjeva nije bila obaviještena.

PRIGOVORI

Podnositeljica zahtjeva isticala je pred Europskim sudom povredu prava na život (čl.2. Konvencije), povredu zabrane mučenja (čl.3.) i prava na poštovanje privatnog života (čl.8.) tvrdeći da su vlasti propustile zaštititi njezin život i provesti učinkovitu istragu napada. ESLJP je ispitao zahtjev temeljem čl. 2. Konvencije, u njegovom materijalnom i procesnom aspektu.

OCJENA ESLJP-a

ESLJP je podsjetio da se članak 2. Konvencije primjenjuje i u situacijama u kojima je osoba bila žrtva postupanja javnih vlasti ili privatnih osoba, koje je izložilo njezin život stvarnom i neposrednom riziku te je osoba pretrpjela ozljede opasne po život, iako je u konačnici preživjela (*Nicolae Virgiliu Tănase protiv Rumunjske*, st. 140.). U ovom predmetu podnositeljica zahtjeva je bila izložena nasilnom napadu koji je doveo do teških ozljeda, boli i naruženja. Ona je odvezena u bolnicu u kritičnom stanju i bila bi u životnoj opasnosti da joj nije pružena specijalistička medicinska pomoć. Stoga je ESLJP smatrao da je metoda koju je napadač upotrijebio bila takve naravi i intenziteta da je mogla ugroziti život podnositeljice, slijedom čega je čl. 2. primjenjiv u ovom predmetu.

a) Materijalni aspekt čl. 2. Konvencije

Sud je ponovio da prva rečenica u članku 2. stavku 1. nalaže državi ne samo da se suzdrži od namjernog i nezakonitog oduzimanja života, već i da poduzme odgovarajuće mjere kako bi zaštitila živote osoba u okviru svoje nadležnosti (*L.C.B. protiv Ujedinjene Kraljevine*, st. 36.). Država je dužna osigurati pravo na život uspostavljanjem učinkovitih kaznenopravnih odredbi za odvratanje od počinjenja kaznenih djela protiv osobe, u potporu kojih se uspostavljaju provedbeni mehanizmi za sprječavanje, suzbijanje i kažnjavanje povreda tih odredbi (*Mastromatteo protiv Italije*, st. 64). Kako bi zaštitila pojedinca čiji je život ugrožen postupanjem drugog pojedinca, država je dužna u određenim okolnostima poduzeti i preventivne operativne mjere. Kako bi nastala takva pozitivna obveza, potrebno je utvrditi da su vlasti u vrijeme postojanja stvarnog i neposrednog rizika za život pojedinca kojeg je moguće identificirati, znale ili morale znati za kriminalne radnje treće strane i da nisu poduzele mjere u okviru svojih ovlasti, poduzimanjem kojih bi se, razumnom prosudbom, moglo očekivati da će se njima izbjeći taj rizik (*Osman protiv Ujedinjene Kraljevine*, st. 115 i 116.).

Primjenjujući navedena načela na ovaj predmet, ESLJP je istaknuo da podnositeljica zahtjeva niti u jednom trenutku prije napada kiselinom nije upozorila nadležna tijela da postoji opasnost za njezin život niti se žalila na nasilje svojeg bivšeg supruga. Da je to učinila, aktivirala bi se pozitivna obveza nadležnih tijela za poduzimanje preventivnih ili drugih razumnih mjera radi zaštite njezina života. Međutim, ona je prvi put ukazala na nasilje svojeg bivšeg supruga tek u izjavi danoj okružnom tužitelju, 29. srpnja 2009., nakon napada kiselinom. Stoga je ESLJP zaključio da se državna tijela ne mogu smatrati odgovornima jer nisu spriječila napad na podnositeljicu zahtjeva te da nije došlo do povrede materijalnog aspekta čl. 2 Konvencije, točnije povrede pozitivne obveze države da zaštiti život i fizički integritet podnositeljice zahtjeva.

b) Postupovni aspekt članka 2. Konvencije

ESLJP je prvo ponovio da pozitivna obveza države da zaštiti živote onih koji su u njezinoj nadležnosti implicitno zahtjeva postojanje nekog oblika učinkovite službene istrage ako postoji razlog za vjerovanje da je pojedinac pretrpio ozljede opasne po život u sumnjivim okolnostima. Istraga mora biti u stanju utvrditi uzrok ozljeda i, prema potrebi, utvrditi odgovorne osobe radi njihova kažnjavanja (*Mustafa Tunç i Fecire Tunç protiv Turske*, st. 172.). Kad god postoje sumnje u vezi s pojavom nasilja u obitelji ili nasilja nad ženama, nadležna tijela dužna su posvetiti posebnu pažnju specifičnoj prirodi nasilja tijekom domaćeg postupka (*Volodina protiv Rusije*, st.). Istraga mora biti provedena žurno te obitelj žrtve mora u mjeri potrebnoj za zaštitu njezinih legitimnih interesa bila obaviještena o poduzetim radnjama.

Ispitujući je li istraga napada na podnositeljicu koju su provela državna tijela u Albaniji ispunila zahtjeve postupnog aspekta članka 2. Konvencije ESLJP je uzeo u obzir i međunarodna i nacionalna izvješća o Albaniji prema kojima je nasilje nad ženama vrlo raširen problem, nedovoljno se prijavljuje, istražuje i kazneno goni. U zaključnim napomenama iz 2010. UN Odbor CEDAW-a¹ preporučio je Albaniji, između ostalog, da "javni službenici, posebno službenici za provedbu zakona i članovi pravosuđa" postanu potpuno svjesni svih oblika nasilja nad ženama". S obzirom na prethodno navedeno, ESLJP je zaključio da je u trenutku napada na podnositeljicu u Albaniji *prima facie* postojala opća klima koja je pogodovala nasilju nad ženama. S tim u vezi ESLJP je istaknuo da kada se napad dogodi u takvom ozračju u kojem općenito postoji problem nasilja nad ženama, istraga ima još veću važnost, a istražna tijela trebala bi biti pažljivija u provođenju temeljite istrage kako bi se osigurala učinkovita provedba nacionalnih zakona kojima se štiti pravo na život.

U konkretnom predmetu državni odvjetnik je pokrenuo istragu o napadu kiselinom, provedeno je nekoliko istražnih radnji, pretraga stana E.A.-a, privremeno oduzimanje nekoliko predmeta u njegovom vlasništvu, pregled mjesta događaja, ispitivanje nekoliko osoba, pribavljanje i pregled video zapisa kamere dvije banke koje su se nalazile u blizini mjesta događaja, provedena su forenzička vještačenja. No, nadležna državna tijela nisu mogla utvrditi prirodu tvari koja se nalazila na odjeći podnositeljice zahtjeva. Nije provedeno nijedno kemijsko ili toksikološko vještačenje zbog nepostojanja potrebne specijalizirane opreme za takva vještačenja u jednoj specijaliziranoj instituciji, dok druga institucija nije bila ovlaštena sastaviti izvješće o vještačenju. Prema mišljenju ESLJP-a teško je prihvatiti da vještačenje tvari kojom je podnositeljica bila napadnuta, kao ključna istražna radnja, nije provedeno s potrebnom ažurnošću i odlučnošću. Domaća tijela trebaju riješiti pitanja nadležnosti ili uspostave specijalizirane institucije za provođenje takvih vještačenja koja su odlučujuća za napredak istrage.

Uzimajući u obzir okolnosti napada na podnositeljicu zahtjeva koji ima obilježje rodno uvjetovanog nasilja, ESLJP je zaključio da su nadležna državna tijela trebala s posebnom pažnjom i odlučnošću provesti istragu.

Zaključno je ESLJP istaknuo da konačna odluka od 2. veljače 2010. o prekidu istrage, protiv koje nije bila dopuštena žalba, nije pružila konačan odgovor o prirodi tvari koja je bačena na podnositeljicu zahtjeva. Osim toga, unatoč ponovljenim upitima podnositeljice o napretku istrage, nije joj dan nikakav odgovor ili informacija. Stoga nije mogla osporiti nepoduzimanje bilo kakvih istražnih radnji niti zahtijevati od nadležnih tijela da poduzmu druge mjere. Također, budući da nije utvrđeno tko je počinitelj kaznenog djela, nije mogla podnijeti zahtjev za naknadu štete.

Slijedom navedenog ESLJP je smatrao da predmetna kaznena istraga, koju je državni odvjetnik prekinuo 2010. godine, ne predstavlja učinkovit odgovor države na napad kiselinom te je stoga došlo do povrede postupnog aspekta članka 2. Konvencije.

¹ UN CEDAW - Odbor Ujedinjenih naroda za uklanjanje svih oblika diskriminacije žena, tijelo neovisnih stručnjaka koje prati provedbu Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena, sastoji se od 23 stručnjaka za ženska prava iz cijeloga svijeta. Odbor je zadužen za međunarodni nadzor primjene Konvencije na nacionalnoj razini razmatranjem izvješća koje države potpisnice podnose svake četiri godine, nakon čega Odbor usvaja Zaključne preporuke.

PRAVEDNA NAKNADA

12.000 eura na ime neimovinske štete

2.720 eura na ime troškova i izdataka